

ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้กับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1
The Correlation Between Learning Organization and Academic Administrative
Development in Primary School under The Office of Chachoengsao Education
Service Area 1

ปัญญา วิริยะศึกษา

ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ดร.วิจิต แสงสว่างและ ดร.สมศักดิ์ เอี่ยมคงสี

ABSTRACT

The purposes of this research were as follows :1) to study the level of learning organization in primary schools under the Office of Chachoengsao Educational Service Area 1. 2) to study the level of academic administration in the primary schools under the Office of Chachoengsao Educational Service Area 1. 3) to study the relationship between the learning organization and the academic administration in primary schools under the Office of Chachoengsao Educational Service Area 1. The sample consisted of 443 administrators and teachers. The instrument used for data collection was a questionnaire. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation and Pearson's Product Moment Correlation Coefficient.

The results were as follows.

1) The level of learning organization in the primary schools under the Office of Chachoengsao Educational Service Area 1, as whole was at a high level, ranking by the mean scores from high to low; shared vision, mental model, personal mastery, organization transformation, technology application, team learning, and systematic thinking. The academic administration in the primary schools under the Office of

2) Chachoengsao Educational Service Area 1, as a whole was at a high level, ranking by the mean scores from high to low; the development of internal quality assurance system, the research for educational quality development, educational supervision, teaching and learning management, and learning resources development.

3) There was a positive co relational a high level between the learning organization and the academic administration in the primary schools under the Office of Chachoengsao Educational Service Area 1. The level of statistically significant difference was .05

Keywords : learning organization, academic administration

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ได้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้ 1) เพื่อศึกษาระดับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 2) เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้กับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครู จำนวน 443 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 มีค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน การมีแบบแผนความคิด การเป็นบุคคลที่รอบรู้ การปรับเปลี่ยนองค์กร การนำเทคโนโลยีไปใช้ การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม และการคิดเชิงระบบ
2. การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 มีค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้
3. ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้กับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : องค์กรแห่งการเรียนรู้, การบริหารงานวิชาการ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมโลกในปัจจุบันกำลังอยู่ในยุคสารสนเทศ เป็นโลกที่ไร้พรมแดนหรือโลกแห่งข้อมูลสารสนเทศ วีรภูษ มาฆะศิริรานนท์ (2542, หน้า 11) กล่าวว่า องค์กรรวมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ เอกชน ต่างก็เผชิญกับการเปลี่ยนแปลงนี้อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ องค์กรและคนในองค์กรจึงต้องปรับตัวเองเพื่อการอยู่รอด และเพื่อเอาชนะการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ด้วยเหตุผลนี้เององค์กรต้องปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์ของตนเองจากการสะสมทุน หรือวัตถุดิบมาเป็นการสะสมบุคลากรที่มีความรู้ และสะสมข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้องค์กรสามารถนำความรู้และข้อมูลนั้นมาจัดการกับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นที่ยอมรับว่าท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ ได้ส่งผลหลายสิ่งหลายอย่างที่เป็นปัจจัยต่อองค์กร ที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงนับว่าเป็นการทำลายความสามารถของผู้บริหารหรือผู้นาองค์กรใหม่ที่จะต้องนำความรู้ ความเข้าใจ และสามารถเปลี่ยนแปลงความท้าทายนี้ให้เป็นโอกาส พร้อมทั้งบริหารและจัดการความเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ ได้ส่งผลกระทบต่อองค์กรซึ่งเอกชัย ก็สุขพันธ์ (2545, หน้า 10) กล่าวว่า ทุกองค์กรและสถาบันต่างๆ ไม่สามารถอยู่นิ่งได้ โดยเฉพาะทางการศึกษามีการรื้อระบบอย่างรุนแรงหรือเรียกว่า ปฏิรูปการศึกษาซึ่งนับว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงในด้านการบริหารและการจัดการศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบันและอนาคตจึงไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ทำให้ผู้บริหารหรือผู้นำทางการศึกษาทุกคนจำเป็นต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นโดยการปรับกรอบแนวคิดไม่ยึดติดกับแนวคิดเก่าวิธีการเดิมหรือพฤติกรรมที่เคยชิน นอกจากนี้ วิโรจน์ สารรัตน์ และอัญชลี สารรัตน์ (2545 ก, หน้า 44) ได้กล่าวว่า การบริหารในภาวะการณ์เปลี่ยนแปลงต้องคำนึงถึงภาระของผู้นำและสมาชิกทุกคนในองค์กรที่จะต้องช่วยกันพัฒนาโรงเรียนให้เป็น

องค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้บริหารหรือผู้นาองค์กรยุคใหม่จะต้องสร้างขึ้น และแสดงศักยภาพความเป็นผู้นำในการจัดการหรือแสวงหาโอกาส เพื่อให้การเรียนรู้ ได้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องจากความเชื่อที่ว่าคนยิ่งรู้ก็ยิ่งขยายขีดความสามารถของตนออกไป องค์กรที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ก็จะเติบโตและพัฒนาต่อไปได้โดยไม่มีที่สิ้นสุด กล่าวได้ว่าองค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นองค์กรที่สมาชิกได้พัฒนาขยายขีดความสามารถ เพื่อการสร้างสรรค์งาน การบรรลุเป้าหมาย หน่วยงานอยู่อย่างต่อเนื่อง และเป็นการกระตุ้นให้สมาชิกในองค์กรได้แสดงออกมีความรู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีแรงบันดาลใจที่จะส่งเสริมให้ องค์กรเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่สมาชิกทุกคนเรียนรู้ถึงวิธีการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และเป็นองค์กรที่มีการขยายศักยภาพ เพื่อแก้ปัญหาและสร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่ๆ ประสบการณ์ใหม่ๆ ทักษะใหม่ๆ และนวัตกรรมใหม่ๆ ได้อย่างต่อเนื่อง จนทำให้องค์กรนั้นๆ กลายเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 มาตรา 11 ระบุไว้ว่า “ส่วนราชการ มีหน้าที่พัฒนาความรู้ในส่วนราชการเพื่อให้มีลักษณะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอโดยต้องรับรู้ข้อมูลข่าวสารและสามารถประมวลผลความรู้ในด้านต่างๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติราชการได้อย่างถูกต้องรวดเร็วและเหมาะสมกับสถานการณ์ รวมทั้งต้องส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความสามารถสร้างวิสัยทัศน์ และปรับเปลี่ยนทัศนคติของข้าราชการในสังกัดให้เป็นบุคลากรที่มีประสิทธิภาพและมีการเรียนรู้ร่วมกันทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติราชการของส่วนราชการ” และผู้นาองค์กรเป็นผู้มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการเปลี่ยนแปลงขององค์กรสอดคล้องกับภาวการณ์ พันธุ์แพ (2547, หน้า 57) ที่ได้กล่าวว่าการเปลี่ยนแปลงองค์กรจะไม่สามารถเกิดขึ้นได้เลยกหากผู้นาไม่เป็นผู้ริเริ่มโดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงไป

เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ซึ่งจะต้องทำให้บุคลากรในองค์กรยอมรับ และมีความรู้สึกร่วมกับการเปลี่ยนแปลงซึ่งถือเป็นภารกิจที่ท้าทาย สำคัญของผู้นำองค์กรในปัจจุบัน

นอกจากนี้ องค์กรแห่งการเรียนรู้ไม่เพียงแต่กระตุ้นส่งเสริม การเรียนรู้ของผู้บริหาร คณะครู ให้มีความกระตือรือร้นใฝ่รู้พร้อม ที่จะเรียนรู้ พัฒนาตนและปรับปรุงพฤติกรรมอย่างสร้างสรรค์ อยู่ตลอดเวลาเท่านั้น แต่ยังเป็นหัวใจหลักของสถานศึกษาใน ฐานะองค์กรแห่งการเรียนรู้ก็คือ สัมฤทธิ์ผลของผู้เรียนที่ได้ จากประสบการณ์การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันส่งผลให้ผู้เรียน เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ในการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ แสดง ศักยภาพโดยการสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ นวัตกรรมใหม่ๆ ตลอดเวลา ส่งผลให้ผู้เรียนทุกคนในโรงเรียนได้พัฒนาตนให้เจริญเติบโตอย่าง สมบูรณ์ตามศักยภาพของตน ทั้งด้านสังคม ร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และจิตวิญญาณ เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ที่สามารถดำรง ชีวิตในสังคมใดๆ ได้อย่างมีปัญญา เป็นคนดี และมีความสุข ซึ่ง เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต และในที่สุดทำให้โรงเรียนกลายเป็นองค์กร แห่งการเรียนรู้ ด้วยเหตุนี้สถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การ ศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ที่ตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลง ดังกล่าวเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากในอดีตที่ผ่านมาสถานศึกษาใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 มี กรอบความคิดในการสอนที่เน้นครูเป็นศูนย์กลางโดยการถ่ายทอด ความคิดลงสู่การสอนแล้วให้ผู้เรียนเป็นผู้รับ และเน้นวิธีการท่องจำ มากกว่าความเข้าใจ จึงทำให้ผู้เรียนไม่มีโอกาสแสดงความสามารถ หรือความคิดเห็น ซึ่งนับว่าเป็นวิธีสอนที่ไม่เอื้อต่อการพัฒนาของ ผู้เรียนและที่สำคัญผู้เรียนไม่มีโอกาสได้เรียนในสิ่งที่ตนสนใจ หรือถนัด จึงส่งผลให้ผู้เรียนไม่สามารถแสดงศักยภาพของตนได้อย่าง เต็มที่ นอกจากนี้แล้วครูส่วนใหญ่ ยังสอนในสิ่งที่ตนรู้ สนใจ และ เนื้อหาหรือตำราที่ใช้สอนก็เป็นแบบเดิมๆ ทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการ ตามกรอบความคิดแบบเก่ามาอย่างต่อเนื่อง จากครูเล่าแล้วรุ่นเล่า จนกลายเป็นวัฒนธรรมการสอนของสถานศึกษาที่กำลังสวนกระแส ต่อการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบอย่าง รุนแรงต่อสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 1 กล่าวคือ ผู้บริหารและคณะครูจำเป็นต้องเปลี่ยน กระบวนการการสอนแบบครูเป็นศูนย์กลาง เป็นวิธีการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยคณะผู้บริหาร และคณะครูต้องจัดกระบวนการ เรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ พัฒนาและค้นพบ ศักยภาพตนเองได้ ดังนั้นคณะผู้บริหารสถานศึกษา และคณะครู จำต้องมีมุมมองที่เปิดกว้างมีวิสัยทัศน์แบบใหม่ หรือเปลี่ยนกระบวน ทศน์ใหม่ รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก และจัด กระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม ชุมชน หรือท้องถิ่น ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

(2543, หน้า 1) กล่าวว่า การปรับเปลี่ยนที่มุ่งเน้นการปฏิบัติและ สอดรับกับหัวใจของการปฏิรูปการศึกษา คือการปฏิรูปกระบวนการ เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้ เรียนรู้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืนเป็นการศึกษาตลอดชีวิต

ในปัจจุบันได้เกิดกระแสแนวคิดเกี่ยวกับ “องค์กรแห่งการ เรียนรู้” เป็นการบริหารรูปแบบหนึ่งที่ใช้เป็นพื้นฐานในการก้าวไป สู่ความสำเร็จขององค์กรได้ทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็องค์กรภาคราชากรรัฐวิสาหกิจ หรือธุรกิจเอกชน ต่างก็สามารถจะประยุกต์ใช้ ร่วมกันกับระบบการบริหารรูปแบบอื่นๆ ที่มีลักษณะเป็นการพัฒนา องค์กรให้เพียงพร้อมไปด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และให้บรรลุ ผลสำเร็จ ในระบบการบริหารเชิงคุณภาพรวมตลอดทั่วทั้งองค์กร (วีรวิธ มาฆะศิริานนท์, 2545, หน้า 3)

การดำเนินงานจัดการศึกษาในโรงเรียนให้มีคุณภาพและ บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ต้องอาศัยการบริหารงานต่างๆ ในโรงเรียน และการบริหารงานวิชาการก็ถือว่าเป็นงานหนึ่งซึ่งเป็นงานหลักของ โรงเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย ตามที่กำหนดไว้ ดังจะเห็นได้จากมาตรฐานหรือคุณภาพการ ศึกษาจะปรากฏชัด เมื่อการบริหารงานวิชาการประสบผลสำเร็จ การ บริหารงานวิชาการจึงนับว่ามีบทบาทสูงสุดต่อความสำเร็จหรือ ความล้มเหลวของการบริหารงานในโรงเรียน (บุญทิพย์ สุริยวงศ์, 2544, หน้า 65) นอกจากนี้ งานวิชาการยังเป็นตัวชี้วัดให้เห็นถึง คุณภาพ และประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาของโรงเรียนนั้นๆ โดยดูที่ผลผลิตการศึกษา คือตัวนักเรียนว่ามีคุณภาพเพียงใด เป็นที่ ยอมรับชื่นชมของสังคมหรือไม่อย่างไร โรงเรียนจะมีชื่อเสียงหรือไม่ ขึ้นอยู่กับงานวิชาการเป็นส่วนใหญ่ แตกต่างจากงานอื่นๆ ในโรงเรียน ที่เป็นงานสนับสนุนและเป็นงานที่มีความสำคัญอันดับรอง ผู้บริหาร และครูจึงควรให้ความสนใจและทุ่มเทให้กับการบริหารงานวิชาการ ให้มากที่สุดด้วย (ทองสุข รวยสูงเนิน, 2540, หน้า 19) จากเหตุผล ข้างต้นจึงกล่าวได้ว่าการบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการ บริหารสถานศึกษา และเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา จะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ส่วนการบริหารงานด้านอื่น ความสำคัญๆ แม้จะมีเช่นเดียวกันแต่ก็เป็นเพียงส่วนส่งเสริม และ สนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการบริหารจะต้อง สนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุผลตาม จุดมุ่งหมายของหลักสูตรต่อไป (รุจิรุ ภูสาระ, 2545 หน้า 57) ที่กล่าว ถึงปัญหาการจัดการเรียนการสอนในระบบโรงเรียนว่าทุกระดับการ ศึกษา เรียนแต่วิชารู้เฉพาะในหนังสือและถูกกำหนดด้วยตารางสอน และห้องเรียน การพัฒนาคนจึงไม่เอื้อให้คนมีคุณสมบัติมองกว้าง

คิดไกล ใฝ่สูง มุ่งทำงาน และเชี่ยวชาญชีวิต วิธีการเรียนการสอนไม่เน้นให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ แสดงความคิดเห็นและแสวงหาคำตอบด้วยตนเองได้ทำให้ผู้เรียนขาดคุณสมบัติช่างสงสัยและใฝ่หาคำตอบ ครูผู้สอนเน้นการสอนหนังสือมากกว่าสอนคน นอกจากนี้ ครูยังมีอำนาจสูงสุดในชั้นเรียนสำคัญว่าตนเองรู้มากที่สุด ถูกที่สุด ผู้เรียนมีหน้าที่รับและทำตามที่ครูบอก สถานศึกษาจึงไม่เป็นโรงเรียนเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน แต่เป็น โรงเรียนกระบวนการเรียนรู้จึงเป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนเป็นทุกข์ อึดอัด และเบื่อหน่าย เพราะการเรียนการสอนเน้นตามเนื้อหาสาระการสอบและคะแนนสอบเป็นสิ่งพิพากษาความสำเร็จ ทุกคนจึงเครียด ขาดความสุขในการศึกษาพร้อมกันนี้โรงเรียนยังไม่สร้างบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ขาดความสัมพันธ์กับชีวิตชุมชน ห่างไกลจากธรรมชาติ ครอบครัวและชุมชนไม่มีโอกาสร่วมคิดร่วมทำร่วมสร้างกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการเรียนการสอนยังเป็นพฤติกรรมจำเจซ้ำซาก ขาดการฝึกคิด ฝึกปฏิบัติ และการอบรมบ่มนิสัย การเรียนเน้นการท่องเนื้อหา ทำตามคำสั่งครูขาดการคิดแบบวิทยาศาสตร์และไม่ได้รับการปลูกฝังให้ภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและชาติตลอดระยะเวลาในโรงเรียน ผู้เรียนขาดการอบรมขัดเกลาให้เป็นผู้ پاکเพียร เรียนรู้ สู้งาน ยึดมั่นในความสุจริต ทั้งกาย วาจา และในจริยธรรมและสุนทรียภาพไม่เกิดแก่ผู้เรียน

จากความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ ซึ่งถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารงานวิชาการสำหรับผู้บริหารและครูที่สามารถที่จะบ่งบอกถึงควมมีประสิทธิภาพต่อการพัฒนาโรงเรียน โดยเฉพาะนักเรียนที่เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาให้บรรลุตามความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา จากการติดตามผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน และปัญหาต่างๆ ของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 พบว่ามีปัญหาในด้านผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนทุกคนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้แบบทดสอบมาตรฐานใน 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก คือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และภาษาต่างประเทศ (อังกฤษ) ของสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการนั้น ปรากฏว่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละสูงสุดไปต่ำสุด คือ สังคมศึกษา (58.65) รองลงมาคือ ภาษาไทย (54.59) คณิตศาสตร์ (52.37) วิทยาศาสตร์ (51.92) และภาษาต่างประเทศ (50.74) ส่วนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละต่ำกว่าร้อยละ 50 ทุกวิชาโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือสังคมศึกษา (49.21) รองลงมาคือ ภาษาไทย (45.90) วิทยาศาสตร์ (43.38) ภาษา

ต่างประเทศ (40.46) และคณิตศาสตร์ (40.25) และจากรายงานการประชุมสัมมนาศึกษานิเทศก์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ได้ทำการวิเคราะห์สภาพปัญหาและอุปสรรคในด้านการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา พบว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 มีผลการพัฒนาคุณภาพที่เป็นปัญหา ควรดำเนินการแก้ไขโดยเร่งด่วน คือ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก (ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา และภาษาอังกฤษ) ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นเนื้อหา ขาดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสถานศึกษา ขาดการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและขาดการฝึกทักษะกระบวนการคิดครูผู้สอนมีไม่ครบชั้นและสอนไม่ตรงตามวิชาเอกหรือวิชาที่ตนเองถนัดไม่ทำการวิจัยในชั้นเรียนหรือวิจัยปฏิบัติการ การนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์ไม่สามารถ ไปนิเทศเจาะลึกถึงสถานศึกษาได้ เนื่องจากภารกิจของศึกษานิเทศก์ มีมากและจำนวนศึกษานิเทศก์ยังไม่เพียงพอ (สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ม.ป.ท., 2556, หน้า 8-13)

จากปัญหาดังกล่าว โรงเรียนภายใต้การดำเนินงานจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ยังพัฒนาไม่ได้ตามกลยุทธ์ที่กำหนด การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำจนต้องเร่งดำเนินการแก้ไขโดยเร่งด่วน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาโรงเรียนซึ่งเป็นองค์กรที่รับผิดชอบโดยตรงในการจัดการศึกษาให้กับนักเรียนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยการสร้างความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ บุคลากรในโรงเรียนมีขีดความสามารถและศักยภาพ มีการพัฒนางาน เสริมสร้างความรู้ แบ่งปัน แลกเปลี่ยนและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงความสัมพันธ์ขององค์กรแห่งการเรียนรู้กับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน หากโรงเรียนมีลักษณะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้จะเป็นโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีหรือไม่ และหากเป็นโรงเรียนมีลักษณะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และเป็นโรงเรียนที่มีการบริหารงานวิชาการที่มีคุณภาพ จะสามารถแก้ปัญหาในการดำเนินงานจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ได้หรือไม่อย่างไรผลของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้จะเป็นข้อมูลให้กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ในการพัฒนาการจัดการศึกษาต่อไป (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1, แผนนิเทศการศึกษา ประจำปี 2555, ม.ป.ท., 2555, หน้า25).

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้กับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา

ฉะเชิงเทรา เขต 1 เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้เป็นข้อมูลในการบริหารการวางแผน การปรับปรุง และพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานต่างๆ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ให้มีประสิทธิภาพและสนองต่อการปฏิรูปการศึกษาในปัจจุบันและอนาคตได้อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1
2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้กับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตในการวิจัย ดังนี้

1. ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 โดยได้สังเคราะห์และบูรณาการจากแนวคิดของ เซ็งเก้ (Senge, 1990, p. 13), มาร์ควอร์ด (Marquardt, 1996, p. 21), เพ็ดเลอร์, บูกอยน์ และบอยเดล (Pedler, Burgoyne & Boydell, 1988, p. 144), เก็บฮาร์ทและคนอื่นๆ (Gephart, et al., 1996, p. 35-45) และวิจารณ์ พานิช (2550, หน้า 167-170) จำนวน 7 องค์ประกอบ คือ

- 1) การคิดเชิงระบบ (systems thinking)
- 2) การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม (team learning)
- 3) การมีแบบแผนความคิด (mental model)
- 4) การเป็นบุคคลที่รอบรู้ (personal master)
- 5) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (shared vision)
- 6) การปรับเปลี่ยนองค์กร (organization transformation)

7) การนำเทคโนโลยีไปใช้ (using technology)

ส่วนในตัวแปรที่เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2551, หน้า 71) จำนวน 5 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านการจัดการเรียนการสอน
- 2) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 3) ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้
- 4) ด้านการนิเทศการศึกษา

5) ด้านการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 137 คน จำนวนครู 1,443 คน รวม 1,580 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 จำนวน 443 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 137 คน และจำนวนครู 306 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, p.p. 608-610) เทียบบัญญัติไตรยางศ์ แล้วสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling)

3. ตัวแปรที่จะศึกษา

3.1 ตัวแปรที่ 1 ได้แก่ ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (learning organization) ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 มีจำนวน 7 องค์ประกอบ ดังนี้

- (1) การคิดเชิงระบบ (systems thinking)
- (2) การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม (team learning)
- (3) การมีแบบแผนความคิด (mental model)
- (4) การเป็นบุคคลที่รอบรู้ (personal mastery)
- (5) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (shared vision)
- (6) การปรับเปลี่ยนองค์กร (organization transformation)
- (7) การนำเทคโนโลยีไปใช้ (using technology)

3.2 ตัวแปรที่ 2 ได้แก่การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 มีจำนวน 5 ด้าน คือ

- (1) ด้านจัดการเรียนการสอน
- (2) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- (3) ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้
- (4) ด้านการนิเทศการศึกษา
- (5) ด้านการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายใน

สถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 รวมทั้งสิ้น 1,580 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 จำนวน 443 คน เป็น

ผู้บริหารโรงเรียนได้จากการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) 137 คน ครูผู้สอน ได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie&Morgan, 1970, p.p. 607-610) และกำหนดตามสัดส่วนของประชากร ใช้การเทียบบัญญัติไตรยางศ์ตามขนาดโรงเรียนแล้วคำนวณหา กลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนประชากรแต่ละขนาดโรงเรียนได้ 306 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามมาตรา ส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scales) ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ท (Likert, 1967) (Best & Kahn, 1993, p. 246) โดยแบ่งแบบสอบถาม เป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (checklist)

ตอนที่ 2 แบ่งแบบสอบถามเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครู จำนวน 7 องค์ประกอบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 1 ได้แก่ 1) การคิดเชิงระบบ 2) การเรียนรู้ร่วมกัน เป็นทีม 3) การมีแบบแผนความคิด 4) การเป็นบุคคลที่รอบรู้ 5) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน 6) การปรับเปลี่ยนองค์กร 7) การนำเทคโนโลยีไปใช้

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษา การพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูจำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการเรียน การสอน ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนา แหล่งการเรียนรู้ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาระบบการ ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ ส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง คือผู้บริหารสถานศึกษา และ ครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 1 ด้วยตนเองจำนวน 137 แห่ง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ใช้ในการวิเคราะห์ระดับของความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้กับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 1

2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นองค์กรแห่งการ เรียนรู้กับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 1 สถิติที่ใช้คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์ของเพียร์สัน (Person's Product Correlation coefficient)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยภาพรวมส่วนใหญ่เป็น เพศชาย จำนวน 205 คน คิดเป็นร้อยละ 46.28 เพศหญิง จำนวน 238 คน คิดเป็นร้อยละ 53.72 ตำแหน่ง หน้าที่เป็นผู้บริหาร จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 30.93 เป็นครู จำนวน 306 คน คิดเป็นร้อยละ 69.07 ระดับการศึกษาสูงสุด คือ ระดับปริญญาตรี จำนวน 318 คน คิดเป็นร้อยละ 71.78 รองลงมา ระดับปริญญาโท จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 28.22 และสุดท้าย คือ ผู้ที่จบระดับปริญญาเอกไม่มี ประสบการณ์ในการทำงาน ไม่เกิน 5 ปี ไม่มี 6-10 ปี จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 6.55 11-20 ปี จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 19.64 20-30 ปี จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 36.34 และ 30 ปีขึ้นไป จำนวน 166 คน คิดเป็น ร้อยละ 37.47 และจำแนกตามขนาดโรงเรียนของผู้ตอบ แบบสอบถาม เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อย ละ 24.83 โรงเรียนขนาดกลางจำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 37.92 และโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 37.25

2. ผลการวิเคราะห์ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) โดยเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การ มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน และการมีแบบแผนความคิด ($\bar{X} = 4.08$) รองลง มาคือ การเป็นบุคคลที่รอบรู้ ($\bar{X} = 4.05$) การปรับเปลี่ยนองค์กร ($\bar{X} = 4.02$) การนำเทคโนโลยีไปใช้ ($\bar{X} = 4.01$) การเรียนรู้ร่วมกัน เป็นทีม และการคิดเชิงระบบ ($\bar{X} = 3.96$)

3. ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารงานวิชาการในสถาน ศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$) โดยเมื่อพิจารณา รายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการพัฒนาระบบ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.05$) รองลงมาคือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 3.98$) ด้านการ นิเทศการศึกษา ($\bar{X} = 3.93$) ด้านการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.88$) และด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.87$)

4. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นองค์กร แห่งการเรียนรู้กับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 1 มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง ($r_{xy} = .787$) อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีความ สัมพันธ์กันอยู่ในระดับสูงเรียงตามลำดับจากสูงสุดไปหาน้อยที่สุด คือ องค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็น

ทีม กับการบริหารงานวิชาการ ($r_{x2y} = .845$) องค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา ด้านการปรับเปลี่ยนองค์กร กับการบริหารงานวิชาการ ($r_{x6y} = .751$) องค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา ด้านการเป็นบุคคลรอบรู้ กับการบริหารงานวิชาการ ($r_{x4y} = .749$) ส่วนด้านที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด คือ องค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา ด้านการคิดเชิงระบบกับการบริหารงานวิชาการ ($r_{x1y} = .601$)

อภิปรายผล

1. ผลการวิจัยพบว่า ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะ ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นปัจจัยสำคัญในการเกื้อหนุนการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิผลในการบริหารงาน ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ประสบการณ์ ในการปฏิบัติงานระหว่างกันและกัน สอดคล้องผลการวิจัยของ สมคิด สร้อยน้ำ (2545, หน้า 40-51) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวแบบองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า ระดับปัจจัยทางการบริหารและระดับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้กล่าวว่า องค์กรแห่งการเรียนรู้ เป็นพื้นฐานในการก้าวไปสู่ความสำเร็จขององค์กรได้ทุกประเภท โรงเรียน ควรเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้มากกว่าองค์กรประเภทใด ต้องไม่ถูกควบคุมโดยระบบราชการเพราะองค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นวิถีปฏิบัติสำหรับการปรับปรุงโรงเรียนในการค้นหาวิธีการใหม่ๆ และการปรับโครงสร้างใหม่ของโรงเรียน การพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญในการนำทาง การมีวิสัยทัศน์ การสนับสนุนบรรยากาศทางบวก (positive Climate) เป็นต้น และเป็นไปตามที่ลือชัย จันทรไพบี (2546, บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนอาชีวศึกษาคาทอลิกในประเทศไทย พบว่า ระดับของการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนอาชีวศึกษาคาทอลิกในประเทศไทย ในภาพรวม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู พบว่า อยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้รายด้าน พบว่า ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน และการมีแบบแผนความคิดมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งบ่งบอกให้เห็นถึงการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน โดยจำเป็นต้องอาศัยความชัดเจนในเรื่องของการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย เพื่อร่วมกันจัดทำแผนปฏิบัติงานของโรงเรียนที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของโรงเรียน เปิดโอกาสให้ครูแสดงความคิดเห็น เพื่อนำความ

แตกต่างทางความคิดมาพัฒนางานในโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ดังที่วิชิต แสงสว่าง (2555, หน้า 15) ได้กล่าวว่า บุคลากรร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ และกลยุทธ์ขององค์กร เพื่อการปฏิบัติงานไปในทิศทางเดียวกัน ทำให้สภาพการคาดหวังในอนาคตที่บุคลากรปรารถนาเป็นจริงขึ้นมา และถ้ากำหนดวิสัยทัศน์ให้สอดคล้องกับแนวโน้มการจัดการศึกษาในปัจจุบันขึ้น เพื่อเป็นทิศทางหรือเป้าหมายในการปฏิบัติงาน โดยได้รับการรับรู้ และการยอมรับร่วมกันจากบุคลากรภายในและภายนอก เป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล เปิดโอกาสให้บุคลากรสร้างความสัมพันธ์ ประสานพลัง มุ่งมั่นในการดำเนินการปฏิบัติงานให้ตรงกับเป้าหมายวิสัยทัศน์ที่เกิดจากการวิเคราะห์สภาพความเป็นจริงขององค์กร

ในบรรดาความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ทั้ง 7 ด้านนั้น ด้านการคิดเชิงระบบและการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม อยู่ในระดับมาก แต่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดถึงแม้ว่าผู้บริหารจะมีการกำหนดขอบข่ายในการทำกิจกรรมที่ชัดเจน มีการส่งเสริมการทำงานและมอบหมายงานให้บุคลากรทำงานร่วมกันเป็นทีมตามความเหมาะสม สอดคล้องกับ นฤมล บุญพิมพ์ (2553, หน้า 15) การพัฒนาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ นั้น องค์กรหรือหน่วยงานจะต้องจัดบรรยากาศกระตุ้นการเรียนรู้ของครู เพื่อพัฒนาขีดความสามารถของตนสร้างสรรค์งาน และการบรรลุเป้าหมาย

2. ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะงานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหาร การปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการสอนในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมชาย คำปลิว (2549, บทคัดย่อ) ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาอำเภอราชสีห์ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า จากการศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามภาระงานการบริหารงานวิชาการ 12 งานได้แก่การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้การวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนวการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น การสนับสนุนงานวิชาการแก่ครอบครัวองค์กรหน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการ

ศึกษาโดยภาพรวมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากทุกด้านและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การแนะแนวการศึกษาผู้บริหารมีบทบาทสูงสุดและรองลงมาคือการนิเทศการศึกษาโดยครูผู้สอนที่มีเพศอายุและประสบการณ์ในการสอนต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมไม่แตกต่างกันส่วนครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมแตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาการบริหารงานวิชาการรายด้าน พบว่า การบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดซึ่งบ่งบอกให้รู้ว่า ผู้บริหารมีการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา เป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยให้สถานศึกษายึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยการส่งเสริม สนับสนุนและกำกับ ดูแลของหน่วยงานต้นสังกัด สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพิมล สุขะวิธกุล (2553, บทคัดย่อ) พบว่าการปฏิบัติงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนตามมาตรฐานระบบประกันคุณภาพภายใน 8 ด้านโดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทั้ง 8 ด้านแสดงว่า โรงเรียนมีกระบวนการตรวจสอบคุณภาพในการบริหารจัดการเพื่อให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดและสามารถเผยแพร่ต่อสาธารณชนได้เพื่อให้การศึกษาได้รับการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นตามแนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาซึ่งมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ

ในบรรดาการบริหารงานวิชาการทั้ง 5 ด้านนั้น ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก แต่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ถึงแม้สถานศึกษามีการประสานความร่วมมือในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียนและสถานศึกษากับชุมชนและหน่วยงานอื่นอีกทั้งนำ ภูมิปัญญาท้องถิ่นมามีส่วนร่วมในด้านการเรียนการสอนมีส่วนช่วยในการปรับปรุงและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิเชิต เย็นทรวง (2537, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครในภาค 2 พบว่า ครูและผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาปฏิบัติงานทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาตามรายด้านพบว่าครูที่ปฏิบัติการสอนมีความคิดเห็นการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสูงสุดคือด้านการจัดการเรียนการสอนในระดับมากทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมีการพัฒนาวางแผนทางวิชาการให้ความสำคัญในเรื่องของการรับฟังความคิดเห็นของครูในการจัดชั้นเรียนจัดครูสอนและจัดตารางการสอนให้เหมาะสมและสัดส่วนเพียงพอต่อเด็กเพื่อเป็นการสร้างคุณภาพ

ทางการศึกษาให้กับเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลรวมถึงมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูใช้ห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนในการสอนและมีการส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนตรงตามหลักสูตรและสภาพของท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม

3. ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้กับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยอง เขต 1 มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งอาจเป็นเพราะผู้บริหารและครูร่วมมือกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ช่วยเหลือกัน มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจในการปฏิบัติงานแก่บุคลากรในองค์กรได้อย่างเหมาะสม ให้ความสำคัญในการพัฒนาบุคลากรส่งผลให้การปฏิบัติงานด้านวิชาการประสบความสำเร็จ นำไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัฐพงศ์ จารุทรัพย์สดี (2554, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 พบว่า มีคุณลักษณะผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากเรียงตามลำดับคือ ด้านการเน้นคุณค่าของทรัพยากรมนุษย์ ด้านการมีวิสัยทัศน์ด้านการปฏิบัติงานให้เกิดความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องด้านการมีความเชื่อว่าองค์กรเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญหรือองค์กรแห่งการเรียนรู้ด้านการสื่อสารและการเป็นนักฟังที่ดี และด้านการใช้หลักการบริหารความเสี่ยง 2. การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 พบว่ามีการบริหารงานวิชาการโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ คือด้านการวัดผลประเมินผลและเปรียบเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคลครอบครัว องค์กร และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาด้านการนิเทศการศึกษาด้านการแนะแนวการศึกษา ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่นด้านการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 3. คุณลักษณะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับไพฑูริย์ (2552, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับประสิทธิผลการบริหาร

งานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก สอดคล้องกับฉัตรชัย ไชยมงค์ (2552, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 มีความสัมพันธ์ทางบวก

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การวิจัยครั้งนี้พบว่า องค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. ผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรนำกระบวนการการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้มาจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้การสอน เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ อันจะนำไปสู่การเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้
3. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย (stakeholder) ของโรงเรียนสามารถนำไปใช้ในการตรวจสอบการดำเนินการจัดการศึกษาของโรงเรียน
4. ควรมีการส่งเสริมให้แนวคิดเกี่ยวกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เกิดการแพร่กระจายในองค์กรอื่นมากขึ้น
5. หน่วยงานหรือองค์กรทางการศึกษาอื่นๆ อาจจะนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารการดำเนินงานได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อเป็นต้นแบบในการพัฒนาระบบการศึกษาอย่างยั่งยืน
2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการกำหนดโครงสร้างของหน่วยงานที่ทำหน้าที่ตรวจสอบติดตามได้ ซึ่งเป็นหน่วยงานภายในของโรงเรียนเอง และควรเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอก มีส่วนร่วมในการตรวจสอบติดตาม
3. ควรศึกษาเปรียบเทียบขององค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนรัฐบาลกับโรงเรียนเอกชน เพื่อนำผลการวิจัยไปพัฒนาโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2543). **ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด**. กรุงเทพฯ : ครูสภาลาดพร้าว.
- ฉัตรชัย ไชยมงค์. (2552). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2**. ปริญญาานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ทองสุข รวยสูงเนิน. (2540). **รายงานการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ**. ม.ป.ท.
- นฤมล บุญพิมพ์. (2553). **ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารงานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี**. มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- บุญทิพย์ สุริยวงศ์. (2544). **วารสารวิชาการ : ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารวิชาการกับมาตรฐาน 12 ระบบคุณภาพ ISO 9002 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรไทย.
- ไผท แถบเงิน. (2552). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสกลนคร.
- พรพิมล สุขะวิธินกุล. (2553). **การปฏิบัติงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนแม่พระฟาติมา**. โรงเรียนสังกัด อัครสังฆมณฑลกรุงเทพมหานครเขต 2
- พิชิต เย็นทรวง. (2537). **การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาค 2**. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- ภาวิวัฒน์ พันธุ์แพ. (2547). **ผู้นำกับองค์กรแห่งการเรียนรู้**. วารสารมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย 24, 3 (กันยายน-ธันวาคม) : 51-62.

- ราชกิจจานุเบกษา. (2546). พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.
- รุจิรี ภู่อาระ. (2545). การบริหารงานหลักสูตรในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : บุ๊คพอยท์.
- ลือชัย จันทรีเป็.(2546). รูปแบบการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนอาชีวศึกษาคาทอลิกในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารอาชีวศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- วีรุธ มาฆะศิริรานนท์. (2542). คัมภีร์บริหารองค์กรเรียนรู้สู่ TQM. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- วีรุธ มาฆะศิริรานนท์. (2545). การพัฒนาวิสัยทัศน์ผู้นำ. กรุงเทพฯ : ธีระป้อมวรรณกรรม.บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิโรจน์ สารรัตน์ และอัญชลี สารรัตน์. (2545 ก). ปัจจัยทางการบริหารกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเขตการศึกษา 9. การประชุมวิชาการงานบริหารสัมพันธ์. ครั้งที่ 26 กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- วิจารณ์ พานิช. (2550). ทศปฏิบัติสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของหน่วยราชการ. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก http://www.medicalrtaf.com/images/1153985687/col_04018.doc.
- วิจิต แสงสว่าง. (2555). การพัฒนารูปแบบองค์กรแห่งการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบโครงสร้างเชิงเส้น. วิทยานิพนธ์. ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการศึกษา. วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สมคิด สร้อยน้ำ. (2545). การพัฒนาตัวแบบองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา. รายงานการวิจัยวารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมชาย คำปลิว. (2549). การศึกษาบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาอำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ.วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, วิทยาลัยเฉลิมกาญจนาศรีสะเกษ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. (2555). แผนนิเทศการศึกษา ประจำปี 2555. (อัดสำเนา).
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. (2556). รายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2, 5 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2555. 2555. (อัดสำเนา).
- อัฐพงศ์ จารุทรัพย์สโต. (2554). ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ ฉะเชิงเทรา.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2545). การประชุมวิชาการบริหารสัมพันธ์ ครั้งที่ 26 ภาวะผู้นำกับการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- Best, J., & Kahn, J. V. (1993). *Research in Education (7th ed.)*. Boston : Allyn and Bacon.
- Gephart, M.A. & Marsick V.J. (1996, December). "Learning organization come Alivetraing& development." 50(12), 35-45.
- Krejcie, R. V. & Morgan, E. W. (1970). "Determining sample size forresearchactivities" *Education and Psychological Measurement*.30 (10) : 607 -610.
- Likert, Rensis. (1967). "The Method of Constructing and Attitude Scale". In Reading in Fishbeic, M (Ed.), *Attitude Theory and Measurement* (pp. 90-95). New York : Wiley & Son.
- Marquardt, M. J. (1996). *Building the Learning Organization : A Systems Approach to QuantumImprovement and Global Success*. New York : McGraw Hill.Minnesota.
- Pedler, M., Burgoyne, J. and Boydell, T.(1988). *The Learning Company : A strategy For Sustainable Development*. 2nded.Berkshire : McGraw-Hill.
- Preson James L.(1993,March). *An esamination of There lationchip between Partictpative management and perceived institutional in north Carolina commutity colleges*. Dissertation Abstracts International, 53(9), 3071-A.
- Senge, P.M.(1990). *The fifth disciplines : the art and practice of learning organization*. London : Century Business.